

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра «Філософії»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
філософії
Протокол № 1 від 25 серпня 2020 р

м. Запоріжжя 2020

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ФІЛОСОФІЯ вибіркова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	к. філос. .н., доц. Арсентьева Галина Олександрівна
Контактна інформація викладача	(061)769-82-85 arsentevagalia@gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Згідно з розкладом (предметна аудиторія кафедри: а. 540, а. 549-а)
Обсяг дисципліни	90 год., 3 кредити, лекції – 15 год. семінарські заняття – 15 год., самостійна робота – 60 год. (денне відділення, 70 год. (заочне відділення). Вид контролю: іспит
Консультації	1 година аудиторно 1 раз на тиждень згідно з графіком консультацій, і 1 година в режимі онлайн у сервісі Viber (за графіком консультацій викладача), а також повідомлення та листування на платформі електронної пошти arsentevagalia@gmail.com з обов'язковим двостороннім зв'язком під час онлайн-консультацій (за графіком консультацій викладача 1 раз на тиждень).
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізити: Для освоєння студентами необхідних теоретичних знань та отримання практичних навичок щодо курсу «Філософія: загальний курс» попередньо їм необхідно опрацювати таку дисципліну як «Історія України». Після цього одночасно з курсом «Філософія: загальний курс» опрацьовуються такі курси, як «Історія міжнародних економічних відносин» та «Політико-правова система України». Постреквізити: Отримані знання в подальшому стають теоретико-методологічною базою для здобувачів при опануванні таких дисциплін як «Історія української культури», «Міжнародні економічні відносини», «Макроекономіка», «Міжнародна торгівля», «Міжнародна економічна інтеграція» та «Глобалізація і транснаціоналізація світової економіки».	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
Курс «Філософія: загальний курс» у Національному університеті «Запорізька політехніка» входить до циклу дисциплін загальної підготовки, що забезпечують формування когнітивної, світоглядної, соціально-адаптивної, загальнокультурної компетенцій бакалаврів і є вибірковою дисципліною для спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітньої програми (спеціалізація) «Міжнародний бізнес». Курс «Філософія: загальний курс» передбачає ознайомлення студентів із основними ідеями, теоріями та проблемами світової філософії, із розмаїттям підходів і методологій при їх вирішенні. Все це має забезпечити у студентів усвідомлення специфіки філософського знання, сприяти формуванню у них високої світоглядно-методологічної культури мислення та формування гуманістичних цінностей. Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та	

методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов

загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 2. Здатність використовувати інструментарій філософського і соціально-філософського аналізу для розуміння категорій, теорій, концепцій і методів у галузі міжнародного бізнесу, застосовувати основні філософські принципи для теоретичних знань щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин в цілому і міжнародного бізнесу зокрема.

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародного бізнесу з урахуванням базових уявлень про основи філософії, що сприяють розвитку міжнародного бізнесу як системи.

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами будь-якої діяльності, у тому числі у міжнародних економічних відносинах та міжнародному бізнесі різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням філософії причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань на підґрунті світоглядно-гуманістичного змісту філософії, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності на основі застосування філософської методології.

Очікувані програмні результати навчання:

РН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН 3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку, суб'єктів міжнародного бізнесу та стратегії їх поведінки.

РН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є – формування філософської культури мислення, засвоєння студентами базових теоретичних знань та практичних навичок

застосування філософської методології при розв'язанні ними завдань суспільної та індивідуальної життєдіяльності.

5. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення навчальної дисципліни – у тому, щоб студенти-бакалаври, майбутні магістри, науковці, фахівці з різних галузей суспільного виробництва збагатили свій інтелектуально-творчий потенціал знаннями:

- на понятійному рівні – основних тенденцій розвитку сучасної філософії, її історії, її основних сучасних напрямків, шкіл, концепцій, а також засвоїли загальну теорію пізнання;

- на фундаментальному рівні – змісту філософії, її сутності, предмету та структури, її історії, зокрема, й особливостей історії вітчизняної філософської думки;

- на практично-творчому рівні – сучасного стану філософського знання людства, осягнули завдання, принципи й функції комунікативної філософії сучасного світу (на відміну від онтологічної чи гносеологічної філософії попередніх епох).

6. Зміст навчальної дисципліни

Основними формами навчальної роботи при вивченні дисципліни є лекційні та семінарські заняття. Лекції проводяться з базових теоретичних знань та практичних навичок застосування філософської методології при розв'язанні ними завдань суспільної та індивідуальної життєдіяльності. Ця інформація містить узагальнений теоретичний матеріал і є базою для самостійної роботи студентів. В процесі читання лекцій увага концентрується на найбільш складних питаннях досліджуваної теми, додаються рекомендації для самостійної роботи над відповідними темами. Навчальна дисципліна «Філософія: загальний курс» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 2 змістовних модуля, які містять 7 тем.

Змістовий модуль 1. Філософія як система знання. Філософія Давнього світу. Класична парадигма західноєвропейського філософствування

Тема 1. Що таке філософія. Коло філософських проблем

Специфіка філософського знання (філософії як системи знання людини про світ) та природа філософських проблем. Основні поняття і категорії філософії: «людина», «буття», «свідомість», «самосвідомість». Коло філософських проблем: «людина – світ» як предмет філософії, проблема буття, проблема свідомості та мислення, проблема пізнаваності світу тощо. "Вічні" питання філософії: проблема смерті та безсмертя людини, проблема людського щастя, проблема сенсу життя й інші. Філософія як історія виникнення та розвитку філософських напрямків, систем, шкіл, проблем.

Тема 2. Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність

Давній світ як Давній Схід та Давній Захід, західний та східний типи філософствування. Східна парадигма філософського знання, особливості східного типу філософствування. Картина світобудови, згідно з давньосхідною філософією, та місце людини у ній. Основні категорії східної філософії: «сансара», «нірвана», «атман», «брахман», «карма», «медитація» й інші. Філософія Давньої Індії та Давнього Китаю: основні філософські школи, напрямки, проблеми. Людина та світ у філософії епохи Античності. Становлення філософської проблематики: досократики. Проблема першооснови світу: Фалес, Анаксимен, Анаксимандр. Натурфілософія та космоцентризм Античності. Зародження діалектики: Геракліт. Елементи наукового мислення: Піфагор. Парадокси могутності людського розуму: Зенон Елейський. Народження філософії людини (софісти, Сократ): формула «людина – міра усіх речей» софістів та формула «Пізнай себе!». Філософські системи Платона (вчення про ідеї) та Аристотеля (метафізика, теорія пізнання, формальна логіка). Теорія ідеальної держави Платона. Доба еллінізму: стоїки, епікурейці, скептики, кініки (циніки) й інші.

Тема 3. Середньовіччя в історії філософії та культури

Людина Середніх віків та світ людини (картина світу) цієї епохи. Християнський релігійний світогляд як основне джерело формування європейської середньовічної філософії. Перша модель ортодоксії філософії Середніх віків: Блаженний Августин (принцип «вірю, щоб зрозуміти»). Друга модель ортодоксії філософії Середніх віків: принцип «віра шукає розум», Фома Аквінський як систематизатор середньовічної схоластики. Суперечка про «універсалії»: реалізм та номіналізм. Руйнування картини світу Середніх віків: епоха Реформації (Мартін Лютер). Становлення перед-буржуазного типу людини.

Тема 4. Філософія Нового часу

Револуція у свідомості людини епохи Відродження. Народження людського «Я» Нового часу (історичний, культурологічний, психологічний й ін. аспекти). Культура «у пошуках індивідуальності». «Абстрактний індивідуалізм» людини Нового часу, замість «станового індивідуалізму» людини Середньовіччя. Людське «Я» Нового часу: онтологічне, логічне, психологічне, гносеологічне, діяльне вимірювання людини. Вихідні принципи філософії Нового часу: Ф.Бекон (емпірико-індуктивна програма освоєння світу), Р.Декарт (раціоналістично-дедуктивна програма освоєння світу). Формула «Знання є силою, якщо воно істинно» Ф.Бекона. «Cogito ergo sum» («мислю, отже, існую») Р.Декарта. Політична філософія Нового часу: Н.Макіавеллі, Т.Гоббс, Дж.Локк. Логіка формування класичного поняття «держави»; теорія «суспільного договору» Дж.Локка. Німецька класична філософія – І.Кант, Г.Гегель. Філософська система абсолютного ідеалізму Г.Гегеля. Філософія марксизму. Діалектико-матеріалістична концепція суспільства. Проблема людини у філософії марксизму.

Змістовий модуль 2. Філософія сучасного світу та у сучасному світі

Тема 5. Наука як феномен Нового часу та Новітнього часів

Наука як феномен Нового часу та елементи наукового мислення людини в інші історичні епохи. Гносеологічний вимір людини в епоху Нового часу. «Розум, що Пізнає» Нового часу. Суб'єкт-об'єктна парадигма науки. «Вродженні ідеї» розуму, «природне світло розуму» та очевидність раціоналістично-дедуктивних методів виведення як критерій істини Р.Декарта. Наука як культурно-історичний, гносеологічний і соціальний феномен Новітнього часу. Філософія про історичний розвиток та роль науки і техніки у суспільстві. Співвідношення суспільного та науково-технічного прогресу. Філософія науки: "наука" у розумінні та інтерпретації Новітнього часу (К.Поппер, Т.Кун й ін.). Специфіка сучасного наукового пізнання та знання.

Тема 6. Філософія Новітнього часу (XX-XXI ст.)

Зміна засад філософського мислення наприкінці XIX - поч. XX ст.: перегляд принципів і традицій класичної раціоналістичної філософії та народження нового («некласичного») філософського підходу до світу та до людини. Критика раціоналістичної традиції: А.Шопенгауер як засновник новітньої філософії XX ст. «Бог мертвий», «переоцінка цінностей», «надлюдина» Ф.Ніцше. Людська суб'єктивність (суб'єктивне буття людини) як новий вид реальності у філософії Новітнього часу. Західна філософія XX ст. – основні напрямки: феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика, постпозитивізм й ін. Філософія психоаналізу З.Фрейда: проблема співвідношення «свідомого» та «несвідомого» у людині. Філософія мови Новітнього часу: «мовні ігри», «світ (та людина) як текст». Філософія постмодерністського світу (з кінця XX ст.): «руйнування наративів», відмова від будь-якого центрування картини світу та «глобальний поліцентризм», «деконструкція», «дискурс», «ризом», «хаосмос», інтерпретативне мислення тощо. Деякі філософські аспекти буття сучасної цивілізації у XXI ст.

Тема 7. Українська філософія у світовому філософському полі лозі

Витоки і джерела української філософії. Образи Роду і Любові як засадничі світоглядні орієнтири.

Філософські думки часів Київської Русі. Становлення української філософії. Світочі

української культури: К.Туровський, К.Смолятич й ін. «Любомудри» XVI-XVII ст. (І.Вишенський, Г.Смотрицький й ін.).

Антропологічні ідеї мислителів Києво-Могилянської Академії (Ф.Прокопович, Й.Кононович-Горбацький й ін.). Принцип кордоцетризму української філософії. Г.Скорохода про «дві натури, три світи», про «сродну працю». Серце і розум в філософії П.Юркевича.

Філософські обрії української культури XVIII-XIXст. Мислителі Кирило-Мефодіївського товариства (П.Куліш, Т.Шевченко й ін.). Антропологічні і соціально-філософські виміри української літератури XIX ст.

Феномен радянської філософії. Філософія і радянська ідеологія. Старша генерація українських філософів в еміграції. Релігійно-філософські думки І.Огієнка, А.Річинського, А.Шептицького та ін.

Екзистенційно-антропологічна тенденція розвитку української філософії на межі XX-XXI ст. Київська антропологічна школа (В.Табачковський, Г.Волинка й ін.). Аналітична тенденція розвитку української філософії (М.Попович, С.Кримський й ін.). Філософські обрії сучасного літературознавства: осмислення світу під кутом зору внутрішнього досвіду особи (Є.Сверстюк, О.Забужко й ін.). Основні напрямки філософських досліджень у сучасному українському науковому дискурсі. Місце української філософії у світовому полілозі.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	К-сть год.
1, 2, 3	Що таке філософія. Коло філософських проблем	Лекція, семінар	6
4, 5, 6	Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність	Лекція, семінар	7
-	Середньовіччя в історії філософії та культури.	-	-
7	Філософія Нового часу.	Лекція, семінар	2
8, 9	Наука як феномен Нового та Новітнього часів	Лекція, семінар	4
10, 11, 12. 13	Філософія Новітнього часу.	Лекція, семінар	7
14	Українська філософія у світовому філософському полілозі	Лекція, семінар	4

8. Самостійна робота

Одна тема курсу повністю відведена для самостійного опанування студентами. Крім того, якась частина з кожної із тем також відведена для самостійного опанування студентами. Загалом це становить 60 годин для денного відділення та 70 годин для заочного.

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Проблемні питання здобувачі мають змогу обговорити з викладачем під час обов'язкових консультації 1 раз на тиждень, або в інші часи за домовленістю з викладачем. Також доступні аудіолекції доц. Арсентьевої Г.О. в системі Moodle, аудіоконсультації у сервісі Viber (за графіком консультацій викладача), а також повідомлення та листування на платформі електронної пошти з обов'язковим двостороннім зв'язком під час онлайн-консультацій (за графіком консультацій викладача 1 раз на тиждень).

Назва теми	Графік самостійної роботи	Кількість годин	Контрольні заходи
Що таке філософія. Коло філософських проблем.	Виконання індивідуального тематичного завдання.	8	5 балів у загальних 100

Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність.	Виконання індивідуального тематичного завдання.	7	5 балів у загальних 100
Середньовіччя в історії філософії та культури.	Виконання індивідуального тематичного завдання.	7	5 балів у загальних 100
Філософія Нового часу.	Виконання індивідуального тематичного завдання.	19	5 балів у загальних 100
Наука як феномен Нового та Новітнього часів.			
Філософія Новітнього часу.	Виконання індивідуального тематичного завдання.	8	5 балів у загальних 100
Українська філософія у світовому філософському полілозі.	Виконання індивідуального тематичного завдання.	11	5 балів у загальних 100

9. Система та критерії оцінювання курсу

Види контролю: поточний, рубіжний(проміжна атестація).

Форма підсумкового контролю – іспит.

Оцінювання академічних успіхів студента з дисципліни «Філософія: загальний курс» здійснюється за такими критеріями та у відповідності до такої методики:

	Лекції	Семінарські (практичні) заняття	Самостійна робота студента	Підсумкове рубіжне опитування	
<i>Наймену- вання завдань</i>	Тестові письмові опитування (за темами лекцій) та реферативний звіт з 3-х тем навч. програми	Усні опитування, письмові тестові і не-тестові опитування (згідно з тематикою заняття)	Виконання тематичного (творчого) письмового завдання		<i>Разом</i>
Лекції Семінари СРС Підсумкове рубіжне опитування	15+15	40	10	15 (+5)	100

Підсумкова оцінка за семестр визначається як середня двох підсумкових рубіжних контролів за перший та другий змістовні модулі.

Екзамен проводиться за наявності незадовільної підсумкової оцінки або за вибором студента, як письмове опитування (містить /разом 15 запитань/ 5 теоретичних запитання, 10 тестових запитань) або як усний екзамен.

Отже, екзамен оцінюється за такою шкалою:

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумкове рубіжне опитування (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			15 + (5)	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7		
12	12	8	12	12	12	12		

T1 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85 – 89	B	добре	
75 – 84	C		
70 – 74	D	задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи, для виконання якої відкрито доступ до допоміжної інформації в системі, в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Філософія: загальний курс», а також аудіоконсультації у сервісі Viber (за графіком консультацій викладача), а також повідомлення та листування на платформі електронної пошти arsentevagalia@gmail.com.

10. Політика курсу

Політика курсу базується на Положенні про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості). Режим доступу:

http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_zabezpechennia_yakosti.pdf

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Перескладання модулів (рубіжний контроль) відбувається тільки при наявності поважної причини пропуску із обов'язковим дозволом деканату.

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань. Списування під час рубіжного контролю та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії.

В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти

може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».